

Begroting 2019

Begroting 2019

Auteur(s) : Kerngroep beleidsbegroting
Afdeling : AenO
Bureau : AREC
Documentnummer : 22208828
Datum : 5 april-2018
Versie : 1

DCMR Milieudienst Rijnmond
Parallelweg 1
Postbus 843
3100 AV Schiedam
T 010 - 246 80 00
F 010 - 246 82 83
E info@dcmr.nl
W www.dcmr.nl

Het algemeen bestuur van de DCMR Milieudienst Rijnmond,

Gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur,

Gelet op artikel 30, eerste lid van de Gemeenschappelijke regeling DCMR Milieudienst Rijnmond

BESLUIT

Vast te stellen de Begroting 2019.

Vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 4 juli 2018,

De voorzitter

De secretaris

R.A. Janssen

R.M. Thé

Inhoud

Voorwoord	6
1 Inleiding	7
1.1 Aard begroting	7
1.2 Doel	7
1.3 Leeswijzer	7
Deel 1: Beleidsbegroting	9
2 Beleidskader	10
2.1 Inleiding	10
2.2 Nieuwe uitdagingen	10
2.3 Overige Focuspunten	12
2.4 Ontwikkelpunten	14
3 Financieel kader	17
3.1 Inleiding	17
3.2 Financieel kader	17
3.3 Uitgangspunten	17
4 Programma Bedrijven	20
4.1 Inleiding	20
4.2 Wat willen we bereiken?	20
4.3 Wat gaan we daarvoor doen?	20
4.4 Kritische proces indicatoren	22
4.5 Wat mag dat kosten?	23
5 Programma Gebieden	24
5.1 Inleiding	24
5.2 Wat willen we bereiken?	24
5.3 Wat gaan we daarvoor doen?	24
5.4 Wat mag dat kosten?	25
6 Programma Bedrijfsvoering	27
6.1 Inleiding	27
6.2 Baten en lasten	27
6.3 Toelichting	28
7 Paragrafen	29
7.1 Inleiding	29
7.2 Lokale heffingen	29
7.3 Weerstandsvermogen	29

7.4	Risicomanagement	30
7.5	Onderhoud kapitaalgoederen	32
7.6	Financiering	32
7.7	Verbonden partijen	32
Deel 2: Financiële begroting		33
8	Overzicht van Baten en Lasten	34
9	Ontwikkeling werkplanbijdragen 2017 - 2019	36
10	Ontwikkeling financiële positie	37

Voorwoord

Voor de DCMR is 2019 een jaar waarin wij de stap willen zetten om onze primaire werkzaamheden verder in het teken te stellen van twee landelijke en regionale opgaven: *de energietransitie* en *circulaire economie*. Opgaven die door onze participanten blijvend hoog op de agenda zijn gezet. Juist om die noodzakelijke verandering voor de Rijnmondse regio te bewerkstelligen. Dit doen wij - onder andere - door onze focuspunten en ontwikkelingen (zie hoofdstuk 2) in lijn met deze twee grotere opgaven te brengen. Oogmerk is om ons innovatieve vermogen te combineren met onze kernkwaliteit: toezicht, reguleren, adviseren en waar nodig ingrijpen door handhaving..

Tegelijkertijd en in dat proces bereiden we ons voor op de Omgevingswet. Samen met onze participanten bereiden we ons voor op de gewenste snellere besluitvorming, de grotere afwegingsruimte op gemeentelijk niveau, en de integrale benadering van de leefomgeving. Voor de DCMR betekent het dat wij kritisch kijken naar onze eigen rol en daar waar mogelijk deze ontwikkelingen versterken, stimuleren en intensiveren.

Onmiskenbaar leven wij steeds meer in een veranderend tijdperk. De uitdagingen van gisteren en haar oplossingen zijn het fundament waarop wij verder bouwen. Twee nieuwe uitdagingen zijn:

- de wijze waarop wij als omgevingsdienst van toegevoegde waarde kunnen zijn voor onze participanten
- de manier waarop we zowel de kansen als bedreigingen van de verdere digitalisering en robotisering in onze werkprocessen een plek kunnen geven.

Het werk aan deze ambitieuze doelstellingen begint, dat is mijn overtuiging, bij kleine aanpassingen. De transitie die onze organisatie voorstaat wordt opgebouwd vanuit onze medewerkers en door het inpassen van veranderingen in lopende en staande (werk)processen.

De begroting is in dat proces het begin-, eind- en ijkpunt. Ik ben ervan overtuigd dat we gaan doen wat we hierin afspreken en dat we daarmee, zoals vanouds, aan een veilig en leefbaar Rijnmond gebied werken. Tegelijkertijd werken aan circulariteit van de economie en aan transitie naar een duurzame energievoorziening, en leggen we in een steeds verder digitaliserende wereld een solide basis voor een werkwijze zoals met de Omgevingswet beoogt.

Rosita Thé,
directeur

1 Inleiding

1.1 Aard begroting

De DCMR is als gemeenschappelijke regeling een samenwerkingsverband van de provincie Zuid-Holland, gemeente Rotterdam en veertien regiogemeenten in het Rijnmondgebied. De DCMR is één van de vijf regionale uitvoeringsdiensten in Zuid-Holland en verricht zijn taken voornamelijk in het Rijnmondgebied. Voor een aantal taken heeft de DCMR een groter werkgebied, zoals Brzo (landelijk coördinerend) en de meldkamer (geheel Zuid-Holland). In het vervolg van deze begroting wordt echter steeds gesproken over het Rijnmondgebied, wanneer het over het werkgebied gaat.

De rol en taakuitvoering van de DCMR wordt bepaald door de opdrachten die door de participanten bij de DCMR zijn belegd. Deze opdrachten hebben betrekking op uitvoering van het door hen vastgestelde milieubeleid, binnen de daartoe beschikbaar gestelde middelen. De DCMR is dan ook vergelijkbaar met een onderdeel van een gemeente of provincie, dat de uitvoering verzorgt van het programma milieu door het leveren van producten en diensten die moeten bijdragen aan het realiseren van vastgestelde milieudoelstellingen.

In termen van het Besluit Begroten en Verantwoorden 2004 (hierna: BBV) moet deze begroting van de DCMR daarom worden gezien als informatie voor de sturing van de uitvoering (uitvoeringsinformatie).

1.2 Doel

De begroting biedt inzicht in de werkzaamheden van de DCMR en het financiële kader waarbinnen deze worden verricht. Om dit zo helder mogelijk weer te kunnen geven is deze begroting opgebouwd uit de programma's Bedrijven en Gebieden. Het programma Bedrijven bevat alle bedrijfsgerichte activiteiten, zoals reguleren, inspecteren en handhaven. In het programma Gebieden ligt de nadruk op de ruimtelijke adviestaken en de activiteiten voor verbetering en bewaking van leefomgevingskwaliteit. In de dagelijkse uitvoering wordt verbinding gemaakt tussen deze programma's om ervoor te zorgen dat het "bedrijf in zijn omgeving" wordt benaderd en de gebiedsgerichte kennis en taken worden gecombineerd met de bedrijfsgerichte uitvoering.

De begroting heeft ten aanzien van de uit te voeren werkzaamheden een kaderstellend en richtinggevend karakter. De concrete invulling van de uit te voeren werkzaamheden wordt per participant in de werkplannen 2019 vastgelegd.

1.3 Leeswijzer

De begroting is ingedeeld in overeenstemming met de richtlijnen die zijn neergelegd in de artikelen 7 t/m 23 van het BBV. Dit heeft tot gevolg dat deze begroting uit twee delen bestaat; de beleidsbegroting (deel 1) en de financiële begroting (deel 2).

Het eerste deel, de beleidsbegroting, bestaat uit de volgende onderdelen:

- Beleidskader (hoofdstuk 2); hierin worden de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen op het werkkterrein van de DCMR geschetst.
- Financieel kader (hoofdstuk 3); hierin worden de afrekensystematiek en financiële uitgangspunten toegelicht.
- Programmaplan (hoofdstukken 4, 5 en 6); het programmaplan bevat de te realiseren programma's (Bedrijven, Gebieden, Bedrijfsvoering).

- Paragrafen (hoofdstuk 7); dit hoofdstuk geeft onder meer inzicht in de bedrijfsvoering en het weerstandsvermogen van de DCMR.

Het tweede deel, de financiële begroting, bestaat uit de volgende onderdelen:

- Overzicht van baten en lasten 2019 (hoofdstuk 8).
- Ontwikkeling van de baten 2017 - 2019 (hoofdstuk 9).
- Ontwikkeling van de financiële positie van de DCMR (hoofdstuk 10).

Deel 1: Beleidsbegroting

2 Beleidskader

2.1 Inleiding

Het Rijnmondgebied wordt gekenmerkt door een grote bevolkingsdichtheid en een sterke concentratie van bedrijven en grote industrie. De bestuurlijke ambitie van de regio is erop gericht dat de ontwikkeling als economische toproegio hand in hand gaat met behoud en verbetering van de leefkwaliteit en veiligheid.

De genoemde ambitie is tweeledig. Enerzijds moet de regio consequent en continue zorgen voor een gezond leefklimaat en veilige woon- en werkomgeving. Dat vergt een professioneel toezicht op en regulatie van bedrijvigheid in de regio. De DCMR is daar al bijna 50 jaar de uitvoerder van. Anderzijds is er de ambitie dat de grote opgaven van deze tijd, zoals de transitie naar een duurzame haven, het klimaatvraagstuk en de ontwikkeling van een circulaire economie, hun weerslag gaan vinden in het werk van de dienst. En ook dat de DCMR straks goed is uitgerust om uitvoering te geven aan de omgevingswet, in de context van maatschappelijke veranderingen als informatisering, robotisering en eisen van vergrote transparantie en participatie. Dat vraagt van de DCMR een open houding naar én aanpassing aan deze veranderingen. Veelal kan dit door bestaande taken en werkwijzen te verrijken en verder te ontwikkelen. Maar ook is het soms nodig om nieuwe wegen in te slaan.

In het meerjarenprogramma VTH 2017 – 2020 (hierna MJP) van de DCMR is beschreven hoe de DCMR bij de uitvoering van de VTH taken invulling geeft aan het realiseren van de beleidsdoelstellingen van de participanten. In het vervolg van dit hoofdstuk zijn prioriteiten die in het MJP gesteld worden weergegeven, aangevuld met de thema's die in 2019 hoofdonderwerpen zijn in het programma gebieden. Paragraaf 2.2. beschrijft de prioriteiten die te maken hebben met de hierboven beschreven nieuwe uitdagingen. De andere focuspunten uit het MJP vindt u in paragraaf 2.3 en paragraaf 2.4.

2.2 Nieuwe uitdagingen

Nieuwe opgaven stellen nieuwe eisen aan het werk van de DCMR, zowel wat betreft inhoud als ook in aanpak. Het gaat om de transitie opgaven, de eisen die de omgevingswet stelt, en de uitdaging van een omgevingsgerichte DCMR in een digitale wereld.

2.2.1 De transitie opgaven

In lijn met de beleidsdoelstellingen van de participanten zijn de transitie naar een duurzame haven, het klimaatvraagstuk en de ontwikkeling van een circulaire economie steeds sterker richtinggevend voor het gehele werkterrein van de DCMR. Zo'n 40% van het energieverbruik in Nederland ligt bij bedrijven, voornamelijk bij de industrie. In de transitie van het Rotterdamse havengebied naar een duurzame haven, is energie en klimaat daarom één van de hoofdopgaven, gekoppeld aan de opgave van een circulaire economie.

Energie en Klimaat

In het Energieakkoord 2013 is vastgelegd dat gemeenten en provincies prioriteit moeten geven aan de handhaving van de energiebesparingsverplichtingen in de Wet milieubeheer en de EED (Energie Efficiency Directive). Bij veel gemeenten in het werkgebied van de DCMR zijn ontwikkelingen gaande om 'van het gas' af te komen.

Voor de middelgrote en kleinverbruikers zet de DCMR wettelijk instrumentarium in voor het treffen van energiebesparende maatregelen, waaronder ook besparing op brandstof. Voor bedrijven waar geen wettelijk instrumentarium beschikbaar is, zal de nadruk liggen op innovatie, nieuwe samenwerkingsverbanden, het aanboren van externe subsidiestromen of andere fondsen en het op andere wijze scheppen van de juiste randvoorwaarden voor verduurzaming.

In de advisering over ruimtelijke plannen zal meer dan voorheen energiebesparing, benutting van warmte- en koude, mobiliteit en duurzame energie een speerpunt zijn. De Europese Energie-efficiëntie richtlijn stimuleert warmte- en koudeuitwisseling. DCMR zal in 2019 met participanten en andere partijen verkennen hoe de toepassing van warmte/koude uitkoppeling met wet- en regelgeving kan worden gestimuleerd.

Circulaire economie: van afval naar grondstof

Overheden en marktpartijen zetten in toenemende mate in op de meer circulaire en biobased economie, waarbij afval als grondstof wordt ingezet. Het Rijk heeft in het programma Circulaire Economie vastgelegd dat Nederland uiterlijk in 2050 volledig draait op herbruikbare grondstoffen. Vooral in het Rijnmondgebied met zijn grote belang in traditionele grondstoffen als olie, kolen en ertsen, wordt de urgentie van deze transitie naar een circulaire economie gevoeld. Voortbouwend op de in 2018 met participanten te formuleren ambitie voor dit beleidsterrein, zet de DCMR in 2019 het VTH-instrumentarium en de (ruimtelijke) advisering in op inpassing van deze nieuwe vormen van bedrijvigheid in het gebied. Daarbij kan het bijvoorbeeld gaan om analyse van stofstromen, het met elkaar in contact brengen van partijen in de keten, en specifieke aandacht in de vooroverleg fase van de vergunningverlening. Afgestemd op de te formuleren ambitie zal gericht capaciteit worden ontwikkeld.

2.2.2 De Omgevingswet en databeheer

Het Rijk wil dat met de Omgevingswet meer ruimte ontstaat voor hoogwaardige gebiedsontwikkeling. Uitgangspunt daarbij is 'eenvoudig beter'. Grotere lokale bestuurlijke afwegingsruimte, integratie op plan- en beleidsniveau, een integrale beoordeling van de leefomgeving (milieu, duurzaamheid, natuurbescherming, welstand, gezondheid, infrastructuur), intensieve participatie en verregaande automatisering, zijn belangrijke elementen in de wet. Om de wet goed te laten werken zijn digitalisering van werkprocessen, adequaat databeheer en gegevensontsluiting essentieel.

Omgevingswet

De Omgevingswet zal volgens de huidige planning in 2021 in werking treden. VNG en IPO hebben aangegeven dat bij de voorbereiding op de invoering "temporiserend" gedrag ongewenst is. In lijn hiermee bereidt de DCMR zich voor op de Omgevingswet. In de keuzes die de DCMR in de aanloop naar de Omgevingswet zal maken, zijn 'no regret' en 'aansluiten bij de ontwikkelingen bij de participanten' richtinggevend. Waar dit kan gebeurt dit, onder meer in het Rijnmondberaad, in (sub)regionaal verband, om schaalvoordelen te benutten, kennisuitwisseling te faciliteren, en vergelijkbare werkwijze te ontwikkelen.

De DCMR streeft er naar dat participanten straks optimaal worden geadviseerd over hoe initiatieven en ontwikkelingen mogelijk gemaakt kunnen worden binnen de kaders die het omgevingsplan stelt. Faciliteren in plaats van toetsen is daarbij het uitgangspunt, uiteraard met een scherp oog voor de eisen die het omgevingsplan en omgevingsvisie stellen aan leefbaarheid, veiligheid en milieu. Ook vergunningverlening en naleving moeten in lijn zijn met het omgevingsplan. In 2018 maakt de DCMR een impactanalyse welke ontwikkelingen in kennis en vaardigheden, processen en producten noodzakelijk zijn om deze rol te vervullen. In 2019 wordt begonnen met de implementatie.

Data en gegevensbeheer

Voor de DCMR is het van groot belang om over betrouwbare en actuele gegevens en informatie te beschikken. Dat geldt bij de huidige taakuitvoering, maar zeker ook als de omgevingswet van kracht is. Gegevens moeten in alle fasen van de beleidscyclus toegepast kunnen worden. De DCMR beschikt over en gebruikt vanuit eigen dataverzameling en vanuit externe bronnen milieu-informatie bij de primaire processen reguleren (vergunningverlening en mer), inspecteren (toezicht) en adviseren (gebiedsontwikkeling en monitoren). Samen met participanten wordt uitvoering gegeven aan een meerjarig programma dat er op gericht is gegevens zo te beheren en op orde te hebben dat deze beschikbaar, bruikbaar en bestendig toegankelijk zijn, zowel binnen de DCMR als voor externe doelgroepen. Daarbij is ook aandacht voor nieuwe

ontwikkelingen zoals sensortechnieken, dataverzameling door publieksgroepen en de steeds hogere eisen aan transparantie van overheidsdata.

2.2.3 Een omgevingsgerichte DCMR in een digitale wereld

Participanten, burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties stellen steeds hogere eisen aan de manier waarop de DCMR zich verhoudt tot zijn omgeving. Dat vraagt om een andere manier van adviseren en ook om een andere omgang met de omgeving, die steeds verder digitaliseert.

Omgevingsbewust en oplossingsgericht

De samenleving verwacht van de DCMR dat de dienst zijn rol als toezichthouder op uitvoering van wet- en regelgeving consequent en voortvarend uitvoert. Dat zal in de toekomst niet veranderen. *Wel* zal in toenemende mate van de dienst verwacht worden dat zij meedenkt over hoe wet- en regelgeving toegepast kunnen worden om oplossingen te vinden die passen binnen de opgaven van deze tijd, daarbij slim gebruik makend van de mogelijkheden van het digitale tijdperk. Dat kan gaan om het inpassen van nieuwe woninglocaties in een dichtbebouwd en milieubelast gebied. Of om de vergunningverlening aan een bedrijf dat afval gebruikt als grondstof en zo bijdraagt aan de circulaire economie. Maar ook om een maatwerkvoorschrift dat de balans vindt tussen horeca-activiteiten en het woongenot van burgers.

Dit vraagt van onze adviseurs, vergunningverleners en onze toezichthouders een op samenwerking gerichte houding, waarbij proactief signaleren, oplossingsgericht meedenken – ook buiten de kaders van wet- en regelgeving – en vaardigheid in de inzet van de modernste ICT-middelen en meetmethoden, gecombineerd worden met rolvastheid als toezichthouder of toetsers. De DCMR zet er gericht op in om het omgevingsbewustzijn van de organisatie verder te ontwikkelen om deze complexe rol waar te maken.

Transparant en in verbinding

Van de overheid wordt verwacht dat zij transparant is en zich verbindt met de samenleving. Transparantie gaat over openheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid van de organisatie. Zo ruim en zo gemakkelijk mogelijk. Dat is een voorwaarde om vertrouwen op te bouwen en participatie mogelijk te maken. De DCMR wil zijn bevoegd gezag taken en adviesrol, uitvoeren in verbinding met de samenleving. Dan gaat het om geloofwaardigheid, gebruiker georiënteerde informatievoorziening en aansluiten bij de belevingswereld van burger en bedrijfsleven. De DCMR wil zijn ICT –voorzieningen daarom op een hoger niveau brengen. Zodat verschillende gebruikers gegevens over de leefomgeving en over de voortgang van processen snel en gemakkelijk kunnen ontsluiten. En ook gegevensverzameling door inzet van burgers (citizen science). De overheid treedt steeds vaker op als netwerker of speelt een co-creërende rol in specifieke vraagstukken. Dat vraagt om nieuwe communicatievormen die passen bij de state-of-the-art in kennisontwikkeling en – uitwisseling en technologie. In de relatie met de collega-toezichthouders, belanghebbenden en kennisinstellingen zet de DCMR in op nieuwe communicatievormen zoals communities, communicatie via apps, en social media. En stellen we de burger in staat om op meer manieren (digitaal) te participeren in het werk van de DCMR.

2.3 Overige Focuspunten

Per milieuthema zijn in het MJP meerjarige focuspunten benoemd, waarvan een deel in de vorige paragraaf al is beschreven. De DCMR werkt in 2019 daarnaast doelgericht aan focuspunten binnen de volgende milieuthema's:

Veiligheid

Het Rijnmondgebied kent relatief veel risicobedrijven binnen de chemiesector en de op- en overslagbedrijven. Deze bedrijven moeten voldoen aan de hoogste veiligheidsstandaarden. Ten aanzien van het thema externe veiligheid gelden de volgende focuspunten:

- Kritische veiligheidsvoorzieningen; Incidenten bij de risicobedrijven hebben door de bedrijfsactiviteiten potentieel een groot effect op de veiligheid in de woonomgeving. De DCMR zet voor het scenario 'kleine kans groot effect' gericht in op actualisatie van de vergunningen en toezicht met extra aandacht voor de aanwezigheid, de werking en het onderhoud van kritische veiligheidsvoorzieningen.
- Integriteit installaties; Veel bedrijven in de Rijnmond werken met complexe en risicovolle installaties (waaronder reactoren en tanks) en drukopslagbollen. De DCMR onderzoekt daarom de integriteit van deze installaties, met gerichte fysieke inspecties.
- Veiligheidscultuur; Het stimuleren van verbetering van de veiligheidscultuur is een derde belangrijk onderdeel van het toezicht op de risicovolle bedrijven. Daarbij gaat het er om het veiligheidsbewustzijn te vergroten en om medewerkers zich zo te laten gedragen dat de kans op incidenten wordt geminimaliseerd.
- Implementatie Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS); Wanneer bedrijven niet aan de eisen van de best beschikbare technieken voldoen, ontstaan er vermijdbare veiligheids- en milieurisico's. De PGS documenten die deze techniek beschrijven, worden door de Rijksoverheid geactualiseerd. De DCMR verankert in vier jaar tijd de nieuwe eisen in de vergunningen.

Lucht en geur

Een goede luchtkwaliteit is belangrijk voor de leefomgeving en de gezondheid van de mens. De afgelopen jaren is de luchtkwaliteit in de Rijnmond over het algemeen verbeterd. Ten aanzien van het thema lucht en geur gelden in 2019 de volgende focuspunten:

- Stikstofoxiden (NOx); Stikstofoxiden ontstaan bij alle vormen van verbranding op hoge temperatuur, zoals bij stookinstallaties. Stikstofoxiden werken verzuring van het milieu in de hand en zijn schadelijk voor de luchtwegen. Ze kunnen smog creëren en versterken het broeikas-effect. Als gevolg van wetwijzigingen actualiseert de DCMR vergunningen en voert de DCMR inspecties uit.
- Vluchtige organische stoffen (VOS); VOS zijn slecht voor de gezondheid en het milieu. Sommige zijn kankerverwekkend en andere bedreigen de ozonlaag. Specifiek voor de kankerverwekkende stof benzeen is er af en toe publieke onrust over kortdurende verhoogde concentraties. Er vinden nog steeds overschrijdingen van de streefwaarde (1 µg/m³) voor benzeen in het Rijnmondgebied plaats. Op dit moment wordt een aantal regels herzien. De DCMR verankert de gewijzigde eisen in vergunningen of maatwerkvoorschriften en houdt toezicht op de implementatie daarvan door bedrijven. De ontgassing van schepen en de installaties die daarvoor worden ingericht zijn daarbij een specifiek aandachtspunt.
- Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS); ZZS zijn zeer slecht voor de gezondheid en het milieu omdat ze bijvoorbeeld kankerverwekkend zijn, genetische schade aanrichten, de voortplanting belemmeren of zich in de voedselketen ophopen. Deze schadelijke gevolgen leiden tot grote maatschappelijke onrust wanneer emissies plaatsvinden of hebben plaatsgevonden. De DCMR verwacht van bedrijven transparantie over ZZS die ze gebruiken en uitstoten, en is gericht op minimalisatie van uitstoot naar lucht, bodem en water. De komende jaren vindt een inventarisatie plaats van alle mogelijke ZZS die in het Rijnmondgebied kunnen vrijkomen.
- Geurhinder; Geuroverlast beïnvloedt de leefbaarheid en gezondheid. Vooral geuroverlast veroorzaakt door de chemie en de tank op- en overslag komt veel voor en heeft een nadelig effect. Ook de voedingsmiddelenindustrie en het afvalwaterbeheer zorgen geregeld voor industriële geurklachten. De grootste geurhinder ontstaat bij een niet goed functionerende dampretourverwerking of bij te snel pompen. De EU herziene BREF Large Volume Organic Chemical Industry. De nieuwe eisen worden binnen vier jaar in de vergunningen verankerd. De DCMR houdt toezicht op de implementatie van deze eisen door de bedrijven.

Afvalwater en bodem

Voor bodem worden de doelen vooral bepaald door het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020 dat is afgesloten tussen de bevoegde gezagen voor het bodembeheer en de Rijksoverheid. Daarin heeft de aanpak van de spoedlocaties op basis van verspreiding en de aanpak van de humane en ecologische spoedlocaties (waaronder diffuus lood) prioriteit. Waar mogelijk wordt ingezet op duurzaam gebruik en beheer van verontreinigde locaties.

Lozing op het riool van oliën en vetten door bedrijven waar voedingsmiddelen worden bereid (horeca) en door de voedingsmiddelenindustrie, kan de werking van het riool en de waterzuiveringsinstallaties door dichtslibbing ernstig verstoren. Het riool functioneert dan niet goed, wat er toe kan leiden dat overlast voor bewoners en andere gebruikers optreedt en ook dat ongezuiverd afvalwater in het milieu kan komen. In het toezicht door de DCMR is dit daarom een belangrijk thema.

Geluid

Geluidhinder, bijvoorbeeld van verkeer, van industriële of havengerelateerde bedrijvigheid of van horeca, heeft een nadelige invloed op de gezondheid en op de leefbaarheid.

Horecabedrijven zorgen voor (aanzienlijke) hinder door muziek gerelateerde activiteiten in de avond- en vroege nachtperiode. Is er geluidshinder, dan treedt de DCMR handhavend op. Voorkomen is echter beter dan handhaven. Eén van de oorzaken van het ontstaan van geluidshinder door horecagelegenheden is de relatief snelle wisselingen van exploitanten. De DCMR bouwt daarom met de participanten in 2019 voort op de preventieve aanpak rond de aanvraag van exploitatievergunningen.

De verdichting van het stedelijk leefmilieu en het naar elkaar toegroeien van wonen en havenactiviteiten en verkeersfuncties, maken dat in de ruimtelijke advisering het thema geluid steeds meer centraal komt te staan. Bij tijdige inbreng van geluidsexpertise in de planontwikkeling zijn vaak creatieve oplossingen te vinden. In bestaande situaties wordt ingezet op het opsporen van de meest hinderlijke bronnen. Op basis daarvan wordt een gerichte aanpak gekozen, waarvan handhaving onderdeel kan zijn.

2.4 Ontwikkelpunten

Naast de focuspunten op de milieuthema's ziet de DCMR een aantal ontwikkelingen op zich afkomen waarvan ook de participanten hebben aangegeven ze relevant te vinden. Deze zijn uitgewerkt in ontwikkelpunten en vergen nadere verkenning om te bepalen of en hoe de DCMR deze punten bij de reguliere uitvoering van de VTH-taken of gebiedstaken kan meenemen.

Nieuwe brandstoffen

Momenteel vindt er een ontwikkeling plaats waarbij nieuwe brandstoffen worden ingezet in het (scheepvaart) verkeer. De productie, de opslag, het vervoer en de verlading van nieuwe brandstoffen brengt andere veiligheidsrisico's met zich mee. Naar verwachting zullen de knelpunten in de komende jaren gaan toenemen met de voorziene groei van het gebruik van nieuwe brandstoffen. Vraagstukken m.b.t. LNG en waterstof bijvoorbeeld zijn actueel.

Het is nodig om de toepassing van nieuwe brandstoffen in stedelijk gebied te onderzoeken en een afwegingskader voor de beoordeling van het veiligheidsrisico vast te stellen. Voor uitvoering van regelgeving t.a.v. nieuwe brandstoffen moeten de medewerkers van de DCMR een adequaat kennisniveau hebben en zij dienen hiervoor opgeleid te worden.

Asbestketen en grondstromen

Asbestvezels vormen bij inademing een groot gezondheidsrisico. Hoewel de toepassing om die reden inmiddels is verboden, komt asbest nog veel voor. Het verwijderen moet zorgvuldig gebeuren, om te voorkomen dat er alsnog asbestvezels in het milieu komen. Door een wijziging van het Besluit OmgevingsRecht is het toezicht op asbestverwijdering per 1 juli 2017 toegevoegd aan het basistakenpakket van Omgevingsdiensten.

De DCMR zal in 2019 uitvoering geven aan de afspraken die in 2018 met gemeentelijke participanten worden gemaakt over de uitvoering van het toezicht op asbestverwijdering. Toezicht zal gaan plaatsvinden op de gehele keten, van de slooplocatie tot en met de stortplaats. Voor de toezichtstrategie sluit de DCMR aan bij de landelijke aanpak van omgevingsdiensten. In een eerste, intensievere fase zal per gemeente een beeld worden opgebouwd van de risico's, waarna een uitvoeringsniveau wordt afgesproken. Omdat dit niveau nog moeten worden vastgesteld, wordt het toezicht op asbestverwijdering in 2019 nog niet opgenomen in de begroting (en de werkplannen voor dat jaar). Daarna zal toezicht op de asbestketen een vast onderdeel worden van het werkpakket van de DCMR en de werkplannen.

Grondstromen

Bij het transport van verontreinigde grond naar bijvoorbeeld locaties voor terreinophoging, kunnen gezondheidsrisico's ontstaan. Het grondverzet geeft ruimte aan grondbewerkers en toeleveranciers voor het illegaal mengen met andere partijen grond of voor het slim herbemonsteren van de betreffende partij grond. Met minerale olie verontreinigde grond kan in de praktijk bij tijdelijke opslag worden "uitgedampt" tot recyclebare grond (voor recycling mag grond maximaal 3 jaar in tijdelijke opslag worden genomen). De DCMR zal de ketens die hierbij betrokken zijn, in kaart brengen en een gerichte aanpak ontwikkelen.

Cybersecurity

De Europese richtlijn Netwerk- en Informatiebeveiliging verplicht exploitanten van kritieke infrastructuur, essentiële aanbieders van informatiemaatschappijdiensten en overheden om adequate maatregelen te nemen om informatiebeveiligingsrisico's te beheren en ernstige incidenten te rapporteren. De overheid heeft deze Europese richtlijn vastgesteld en werkt deze nu nationaal uit. Onduidelijk is vooralsnog wie als bevoegd gezag voor deze richtlijn wordt aangewezen. Vooruitlopend op de richtlijn moeten cyberincidenten worden gemeld bij het nationaal cyber security centrum (NCSC), dat ondersteuning biedt op vlak van digitale veiligheid.

In het Rijnmond gebied spelen het Havenbedrijf en de Veiligheidsregio een belangrijke rol bij de ontwikkeling van dit thema. De DCMR volgt samen met deze partijen de landelijke ontwikkelingen.

Ontkoppelen hemelwater

Met de klimaatveranderingen wordt verwacht dat het aantal extreme regenbuien zal toenemen. Wanneer dit niet verontreinigde hemelwater op het riool wordt geloosd, brengt dit een onnodige en grote belasting van de capaciteit met zich mee. Overschrijding van de capaciteit van het riool resulteert in overstort van vervuild rioolwater naar het oppervlaktewater, met verontreiniging van het oppervlaktewater als gevolg. Wanneer dit past binnen het beleid, de specifieke mogelijkheden en de ambitie van participanten, worden de mogelijkheden voor hergebruik van hemelwater daarin meegenomen.

Incidentenonderzoek

Wanneer een incident optreedt, reageert de DCMR hierop om de veiligheid en het milieu optimaal te beschermen. De DCMR verzoekt het bedrijf een onderzoek te doen naar het incident en beoordeelt dit onderzoek en de door het bedrijf gekozen maatregelen ter voorkoming van het specifieke incident. Het leren van incidenten kan echter versterkt worden. In 2019 en verder

zullen we inzetten op het leren van incidenten en het verbeteren van de data-registratie. Hiermee sluiten we ook op dit punt de PDCA cirkel.

Lichthinder

In toenemende mate wordt de DCMR geconfronteerd met klachten en adviesvragen over licht-hinder. Die kunnen betrekking hebben op verlichting bij sportvelden, op led-schermen ten behoeve van reclame, op bedrijfsterreinverlichting en ook op assimilatieverlichting in de glastuinbouw. Het goed en toekomstbestendig uitvoeren van het toezicht en de advisering op dit thema vraagt om kennisopbouw en specifieke capaciteit. Hiervoor zal een aanpak worden ontwikkeld, die in 2019 kan worden geïmplementeerd.

3 Financieel kader

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt weergegeven binnen welk financieel kader de beleidsinzet uit het vorige hoofdstuk wordt uitgevoerd.

3.2 Financieel kader

In onderstaande tabel 1 wordt inzicht gegeven in de meerjarige financiële kaders van de participanten:

Tabel 1

Meerjarenraming	Kader 2019	Kader 2020	Kader 2021	Kader 2022
Gemeente Albrandswaard	€ 321.142	€ 321.142	€ 321.142	€ 321.142
Gemeente Barendrecht	€ 493.918	€ 493.918	€ 493.918	€ 493.918
Gemeente Brielle	€ 457.010	€ 457.010	€ 457.010	€ 457.010
Gemeente Capelle a/d IJssel	€ 416.753	€ 416.753	€ 416.753	€ 416.753
Gemeente Goeree-Overflakkee	€ 1.289.871	€ 1.289.871	€ 1.289.871	€ 1.289.871
Gemeente Hellevoetsluis	€ 466.017	€ 466.017	€ 466.017	€ 466.017
Gemeente Krimpen a/d IJssel	€ 455.924	€ 455.924	€ 455.924	€ 455.924
Gemeente Lansingerland	€ 1.231.744	€ 1.231.744	€ 1.231.744	€ 1.231.744
Gemeente Maassluis	€ 323.417	€ 323.417	€ 323.417	€ 323.417
Gemeente Nissewaard	€ 976.672	€ 976.672	€ 976.672	€ 976.672
Gemeente Ridderkerk	€ 805.832	€ 805.832	€ 805.832	€ 805.832
Gemeente Schiedam	€ 1.123.228	€ 1.123.228	€ 1.123.228	€ 1.123.228
Gemeente Vlaardingen	€ 1.393.466	€ 1.393.466	€ 1.393.466	€ 1.393.466
Gemeente Westvoorne	€ 435.096	€ 435.096	€ 435.096	€ 435.096
Gemeente Rotterdam	€ 17.110.471	€ 17.110.471	€ 17.110.471	€ 17.110.471
Provincie Zuid-Holland	€ 25.275.088	€ 25.275.088	€ 25.275.088	€ 25.275.088
Projecten	€ 7.500.000	€ 7.500.000	€ 7.500.000	€ 7.500.000
Totaal participanten	€ 60.075.649	€ 60.075.649	€ 60.075.649	€ 60.075.649

3.3 Uitgangspunten

Bovenstaand financieel overzicht is gebaseerd op de volgende uitgangspunten en aannames.

- I. Voor het structurele financiële kader van de gemeenten wordt rekening gehouden met een indexering van + 2,6 % op de werkplanbijdragen overeenkomstig de indexeringsbrief voor gemeenschappelijke regelingen. Deze indexering wordt door de deelnemende gemeenten vastgesteld op basis van de voorstellen van de Financiële Werkgroep Sturing Gemeenschappelijke Regelingen.
- II. Voor het financieel kader van de provincie wordt rekening gehouden met een indexering van 0% conform de kaderbrief 2019 van de provincie. De in de brief omschreven nullijn voor opdrachtbudget wordt door de provincie heroverwogen indien en voor zover de DCMR aantoont dat door het hanteren van de nullijn de taakuitvoering zowel kwantitatief als kwalitatief onder druk komt te staan.

- III. Bij het bovenstaande geldt dat de structurele componenten uit de gewijzigde begroting 2018 de basis vormen voor het financiële kader 2019. Daarbij is een uitzondering gemaakt voor het onderdeel knelpunt VTH uit de (gewijzigde) begroting 2018. De omvang van dit knelpunt is € 1.752.000. Onder voorbehoud van goedkeuring door PS wordt dit budget toegevoegd aan het (structurele) financiële kader begroting 2019. Het financieel kader voor de provincie is verder inclusief de structurele financiële bijdrage voor de overheveling van de gemeentelijke en provinciale BRZO/RIE-bedrijven van de omgevingsdienst OZHZ (€ 1.053.730). Voorts zal in de toelichting bij de begroting 2019 conform de wens van de provincie de omvang van de incidentele/aanvullende provinciale opdrachten worden ingeschat. Deze opdrachten worden zoals gebruikelijk geraamd onder de post Projecten (zie ook uitgangspunt X).
- IV. In zijn algemeenheid wordt de financiering van de uitvoering van de provinciale VTH-taken mede bepaald op basis van de kostprijsystematiek die in samenwerking tussen de provincie Zuid-Holland en Zuid-Hollandse omgevingsdiensten is ontwikkeld. Prognose en monitoring van het werkpakket en (gewenste) wijzigingen daarin - bijvoorbeeld ten aanzien van het bedrijvenbestand of uitvoeringsniveau - zullen op outputgerichte wijze worden beschreven en onderbouwd. In 2018 wordt naar verwachting o.a. via de provinciale Kadernota en Begroting 2019 besloten over gewenste (projectmatige) versterkingen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.
- V. Het financieel kader voor Rotterdam houdt rekening met de overheveling van de Chemisch Advies taken naar de VRR. Dit zorgt voor een verlaging van € 513.882.
- VI. Er is in de gemeentelijke en provinciale financiële kaders nog geen rekening gehouden met een extra bijdrage voor de uitvoering van de EED taken waarvoor landelijk extra geld beschikbaar is gesteld in het provincie- en gemeentefonds.
- VII. Er is in de kaders nog geen rekening gehouden met de financiële consequenties van de overheveling van de toezichtstaken op asbest(verwijdering) van gemeenten naar de DCMR, tenzij hier met de betreffende gemeente al specifieke afspraken over gemaakt zijn.
- VIII. De in het AB vastgestelde systematiek voor bepaling van de uurtarieven van de GR/DCMR vormt de basis voor de financiële vertaling van uren naar geld. Een eventuele wijziging in uurtarieven 2019 kan in de werkplannen 2019 tot verschuivingen binnen of tussen de programma's leiden. Conform de bestuurlijke P&C-kalender zal in het DB van 9 april 2018 de tariefstelling worden gesproken, rekening houdend met de kostenontwikkeling die voor 2019 wordt voorzien. Op dit moment kan nog geen uitgekristalliseerd beeld van de kostenontwikkeling worden gegeven, maar bij de voorbereiding van de tariefstelling zal rekening moeten worden gehouden met o.a. de consequenties van de afgesloten Cao, de nieuwe Cao 2019, de (verwachte) ontwikkelingen in pensioenlasten en de consequenties van de gedane investeringen in ICT voorzieningen in 2017 en 2018.
- IX. Voor de bijdragen van de participanten voor de dienstbrede projecten Meldkamer, SKP en Gemeenten crisisbeheersing zal in het AB van 4 juli een nieuw voorstel worden ingebracht. Indien besluitvorming leidt tot wijzigingen, worden deze in een begrotingswijziging 2019 verwerkt. De bijdragen voor de overige dienstbrede projecten blijven vooralsnog ongewijzigd.
- X. De omvang van de externe projectenportefeuille (additionele projecten) wordt geraamd op het verwachte niveau van 2018.
- XI. De bijdragen van participanten in de meerjarenraming zijn vanwege onzekere vooruitzichten bij de overheid en overeenkomstig voorgaande jaren geïndexeerd met een percentage van 0%.
- XII. De begroting is meerjarig in evenwicht waarbij expliciet via de meerjarige VenW inzicht wordt gegeven welke kosten via de beschikbare bestemmingsreserves worden gefinancierd.
- XIII. De begroting is opgezet conform de vigerende financiële regelgeving (BBV). Dit betekent concreet:
- Er is een landelijk vastgestelde uniforme set van taakvelden. Voor de programma's Bedrijven en Gebieden van de DCMR alleen het taakveld 'milieubeheer' relevant;
  - De door de participanten gezamenlijk vastgestelde prestatie-indicatoren worden opgenomen in het programma Bedrijven;
  - De kosten van de overhead worden apart geraamd in een apart (derde) programma Bedrijfsvoering;

- Er wordt een raming van de Vennootschapsbelasting (VPB) opgenomen in het programma Bedrijfsvoering;
  - Er wordt een raming van de algemene dekkingsmiddelen opgenomen;
  - Er wordt een raming van de post onvoorzien opgenomen;
  - Van de vijf landelijk vastgestelde financiële indicatoren zijn er voor de DCMR slechts drie relevant. Deze worden opgenomen en toegelicht in de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen;
  - De belangrijkste financiële risico's voor de DCMR zullen in de paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen worden benoemd en gekwalificeerd. Hierin wordt ook de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen toegelicht en onderbouwd.
- XIV. Op verzoek van de provincie wordt in een bijlage een indicatie opgenomen van de financiële omvang van de wettelijke en taken voor derden buiten de GR (niet-wettelijke taken) in het kader van de wet Vennootschapsbelasting.

4 Programma Bedrijven

4.1 Inleiding

Het programma Bedrijven bevat alle taken die de DCMR uitvoert die betrekking hebben op bedrijven. Dit zijn reguleren, inspecteren en handhaven op basis van wetgeving zoals de Wabo, het Activiteitenbesluit, Bodemwet- en regelgeving, Luchtvaartwet- en regelgeving, de Provinciale milieuverordening en de Ontgrondingenwet.

De doelen uit het beleidskader worden binnen het programma bedrijven gerealiseerd op de wijze zoals afgesproken in het VTH uitvoeringsplan. Enkele afspraken daaruit zijn:

- Toezicht wordt informatie- en risicogestuurd uitgevoerd,
- Instrumentarium voor het toezicht wordt effect gericht ingezet.
- Bedrijven worden onverkort intensief gecontroleerd op de uitvoering van veiligheidssystemen, de technische installaties en op veiligheidscultuur.
- De sanctiestrategie wordt consequent toegepast.
- Eigen verantwoordelijkheid van bedrijven, branches en ketens op het gebied van milieu en veiligheid wordt versterkt.
- Kwaliteit van uitvoering door samenwerking tussen inspectiediensten en omgevingsdiensten wordt versterkt.

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke werkzaamheden in 2019 binnen het programma bedrijven centraal staan. Dit aan de hand van beantwoording van drie vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag dat kosten?

4.2 Wat willen we bereiken?

Ten aanzien van hetgeen de DCMR binnen het programma Bedrijven wil bereiken wordt verwezen naar het kader uit hoofdstuk 2. De exacte uitwerking daarvan in 2019 wordt, binnen de kaders van de werkplannen, vertaald in een uitvoeringsprogramma.

4.3 Wat gaan we daarvoor doen?

In deze paragraaf worden de hoofdlijnen van het programma Bedrijven nader toegelicht.

Uitvoering VTH taken op hoog niveau

Om het hoge niveau van uitvoering zoals bedoeld in het VTH uitvoeringsplan te kunnen realiseren wordt ingezet op twee sporen, het beheren en ontwikkelen van kennis enerzijds en het programmatisch organiseren van de VTH-taken anderzijds.

Kwalitatief hoogwaardige kennis is de basis en het vertrekpunt voor een goede uitvoering. De DCMR zorgt dat milieukennis op peil blijft en verder wordt ontwikkeld. In dat kader zijn het effectieve gebruik van het bestaande kennisnetwerk en een adequate samenwerking met andere regionale en landelijke overheden van belang. Om de kwaliteit van uitvoerbaarheid van nieuwe wet- en regelgeving te toetsen en te borgen denkt de DCMR mee vanuit de uitvoeringspraktijk door inbreng in (landelijke) kennisinfrastructuurprojecten, waaronder die van Zuid-Holland en Omgevingsdienst NL (dit geldt evenzeer voor het programma Gebieden).

Sinds 2017 zijn de VTH-werkzaamheden op programmatische wijze meerjarig gepland middels het MJP, dat is gericht op het behalen van doelstellingen binnen de milieuthema's. Binnen de inspectiecyclus komt de programmatische werkwijze tot uiting door middel van meerjarige uitvoeringsplannen per branche.

Binnen reguleren komt de programmatische werkwijze tot uiting door het ontwikkelen van branchevisies waarin aangegeven is aan welke eisen bedrijven op de langere termijn moeten voldoen. Deze eisen worden doorvertaald naar vergunningen. Daarnaast wordt jaarlijks een actualisatieprogramma vergunningen opgesteld.

Brancheaanpak en risicosturing

De DCMR bewaakt en bevordert naleving bij bedrijven door een informatie- en risicogestuurde aanpak per branche op te stellen. In 2016 heeft de DCMR voor ruim 40 branches een brancheplan opgesteld. Daarin staan op hoofdlijnen risico's, doelgroepanalyse en toezichtstrategie beschreven voor de daarop volgende vier jaar bij die branche. Zoals elk jaar worden in 2019 de brancheplannen herijkt op basis van de ervaringen in voorgaande jaren.

Daarnaast zal het toezicht in 2019 worden doorontwikkeld op de volgende punten:

- Het onderzoek naar near misses bij een aantal (petro)chemische bedrijven wordt als doorlopend proces voortgezet. Er worden conclusies getrokken over potentiële risico- en faalfactoren bij bedrijven opdat de inzet van inspectiemiddelen hierop kan worden ingericht.
- Het toezicht bij (petro)-chemische en tank-op-en-overslagbedrijven wordt geïntensiveerd. Zowel qua inspectiefrequentie als qua diepgang wordt ingezet op een mix van bestaande vormen van controles en specifieke onderwerpen/thema's in projectvorm.
- Om beter in te kunnen spelen op mogelijke pieken in het toezicht wil de DCMR een flexibel inzetbare schil van inspecteurs creëren, die bij grote incidenten in te zetten zijn, en bijvoorbeeld verscherpt toezicht kunnen uitvoeren.
- Bij de herijking van de brancheplannen wordt voortdurend afgewogen of de inzet van innovatief toezichtinstrumentarium de naleving kan vergroten. Daarbij wordt internationaal kennis gedeeld. Het kan hierbij gaan om sensortechnologie, digitale zelfcontrole of het gebruik van satelliet- en/of camerabeelden. Ook zal communicatie als instrument om naleving te vergroten, vaker worden ingezet.
- Onverminderd zal worden ingezet op verbetering van de informatiepositie van de DCMR. Op basis hiervan kan nog beter richting worden gegeven aan de risicosturing van het toezicht.
- In 2019 zal de analyse van het naleefgedrag van net-niet BRZO bedrijven worden afgerond. Er worden conclusies getrokken of een specifieke aanpak noodzakelijk is, en of er voldoende samenhang is met de aanpak van BRZO bedrijven.

Vernieuwen instrumentarium voor Regulering

De Omgevingswet beoogt procedures te vereenvoudigen en te verkorten, ook ten aanzien van vergunningverlening. Daarom oriënteert de DCMR zich op verandering van het proces en de inhoud van de vergunning(verlening).

In 2019 zal, als onderdeel van het ingezette programma VV 2.0, een volgende stap worden gezet op weg naar de altijd actuele digitale vergunning voor de BRZO en Rie 4 bedrijven. Er zal een projectcasus worden opgezet, waarbij een vergunning voor een bedrijf via het principe van de altijd actuele digitale vergunning verleend zal worden, waarbij de inzichten opgedaan in de eerdere pilot gebruikt zullen worden.

Meldkamer

Behalve voor het afhandelen van het jaarlijks nog steeds groeiende aantal klachten wordt de meldkamer in toenemende mate ingezet voor het monitoren van andere omgevingsignalen, zoals die van e-noses of van geluidsmonitoren. Om alle omgevingsignalen met elkaar te kunnen verbinden en daarmee de bron van de overlast te kunnen achterhalen is het nodig om de

inrichting van de meldkamer monitor-functie af te stemmen. In 2019 wordt de visie die hierop in 2018 met de participanten is ontwikkeld, geïmplementeerd.

Uniforme aanpak voor Brzo bedrijven

Vanuit Brzo+ wordt regie gevoerd op de uitvoering van VTH-taken bij Brzo-bedrijven en worden ontwikkeltrajecten geïnitieerd om de kwaliteit van de uitvoering en het level playing field voor bedrijven te verbeteren. Doel is om de inspectiepartners als één overheid richting bedrijfsleven te laten acteren. De nadruk in 2019 ligt op initiatieven om level playing field op het gebied van vergunningverlening te creëren.

De verwachting is dat het programma Impuls Omgevingsveiligheid (IOV) 2015-2018 zal worden verlengd tot en met 2020. Tijdens de verlenging van het programma IOV wordt het werkveld externe veiligheid voorbereid op de Omgevingswet, inclusief de beleidsvernieuwing die daarbij speelt (Modernisering OmgevingsVeiligheid).

De DCMR coördineert in het IOV programma de uitvoering van deelprogramma 1 Brzo. Het doel van dit deelprogramma is het realiseren van een gecoördineerde VTH-uitvoering en monitoring bij Brzo en RIE cat. 4 bedrijven zodat er een geborgde omgevingsveiligheidssituatie is bij deze bedrijven. De één overheid gedachte wordt hiermee verder vormgegeven.

Tijdens deze periode onderzoekt het ministerie van IenW welke activiteiten en structuren na de verlenging in stand dienen te blijven. Dit betreft zowel wettelijke als bovenwettelijke activiteiten die het programma bevat. Het verminderen/wegvallen van deze aanvullende middelen vanuit het programma Impuls Omgevingsveiligheid kan knelpunten voor de uitvoeringspraktijk tot gevolg hebben.

Op 1 juli 2017 is de ondermandaatconstructie afgeschaft voor de BRZO taken. Daarmee is de DCMR, als BRZO-OD, verantwoordelijk voor de VTH taken van alle bedrijven in Zuid Holland en Zeeland. In 2018 zijn de samenwerkingsafspraken tussen de omgevingsdiensten in Zuid-Holland geëffectueerd in de samenwerkingsovereenkomst. Voor 2019 staat hiervoor een verdere verdieping en eventueel verbreding van de samenwerking op stapel. De samenwerking met de RUD-Zeeland heeft in 2018 via een publiek-publieke samenwerking vorm gekregen. Op 1 januari 2019 treedt deze overeenkomst in werking.

Transparante overheid

In lijn met de in paragraaf 2.2.3 geformuleerde ambitie – een omgevingsgerichte DCMR in een digitale wereld – informeert de DCMR burgers over de staat van veiligheid en milieu van bedrijven in de directe leefomgeving door resultaten van relevante inspecties, handhavingbesluiten en CIN meldingen in begrijpelijke taal, digitaal, openbaar te maken. Dit vindt plaats in overleg met de participanten.

4.4 Kritische proces indicatoren

Binnen het programma bedrijven zijn met participanten de kritische proces indicatoren afgesproken, zoals opgenomen in onderstaande tabel. Over deze indicatoren zal gerapporteerd worden in het jaarverslag 2019.

	Omschrijving	Indicator	Doel	Streefwaarden
1	Op tijd verlenen van vergunningen kortlopende procedures	% afgeronde besluiten binnen wettelijke termijn	Voorkomen dat vergunningen van rechtswege worden verleend (Lex Silencio Positivo)	100 %
2	Op tijd verlenen van vergunningen langlopende procedures	% afgeronde besluiten binnen wettelijke / afgesproken termijn	Op tijd eisen en maatregelen vastleggen tbv adequaat toezicht	85 %

3	Uitvoeren actualisatieprogramma	% vergunningen geactualiseerd conform programma	Het vergunningenbestand actueel houden	100 %
4	Uitvoeren inspectieprogramma	% uitgevoerde controles conform de jaarlijks bijgestelde planning voor de branches	Programmatisch (preventief) toezicht risicogericht uitgevoerd, gericht op verbeteren naleefgedrag en beperken ernstige milieuovertredingen	100 %
5	Opvolgen sanctiematrix	% uitgevoerde acties conform de sanctiematrix	Voortvarende aanpak van de handhaving	100 %

4.5 Wat mag dat kosten?

De financiële omvang van het programma Bedrijven is bepaald aan de hand van de jaarrekening 2017, de vastgestelde werkplannen 2018 en het financieel kader 2019. Het programma Bedrijven wordt enerzijds ingevuld vanuit de werkplannen en werkplanprojecten van de participanten en anderzijds door additionele projecten, die door participanten en niet-participanten worden gefinancierd.

Tabel 2

Programma Bedrijven (x € 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2018	Realisatie 2017
Taakveld: milieubeheer			
- Baten	€ 25.432	€ 24.062	€ 26.539
- Lasten	€ 25.432	€ 24.062	€ 26.657
Resultaat programma Bedrijven	€ 0	€ 0	-€ 118

De begroting 2019 is een indicatie voor de omvang van het programma. Tijdens de werkplanbesprekingen worden concrete afspraken gemaakt over de invulling en financiële omvang.

De stijging van de begroting 2019 ten opzichte van de begroting 2018 heeft enerzijds te maken met de indexering van het financieel kader door de gemeenten met 2,6% en anderzijds met het structureel maken van een aantal voorheen incidentele bijdragen voor VTH werkzaamheden. Vanwege het incidentele karakter waren deze bijdragen niet op de begroting 2018 opgenomen. Ten opzichte van de realisatie 2017 daalt de begroting 2019, omdat in 2017 een aantal omvangrijke incidentele taken zijn uitgevoerd.

5 Programma Gebieden

5.1 Inleiding

Binnen het programma gebieden is het de uitdaging om duurzame ontwikkeling te realiseren en de leefomgevingskwaliteit te verbeteren in een gezonde balans tussen milieu, economie en ruimte. De aanpak is voornamelijk gebiedsgericht en heeft betrekking op met de participant afgesproken werkzaamheden zoals ruimtelijke planvorming of een aanpak op een specifiek milieuthema dat niet bedrijfs- of branchespecifiek is.

Enkele voorbeelden van dit soort werkzaamheden zijn:

- Het uitvoeren of ontwikkelen van de actieprogramma's voor, onder meer, luchtkwaliteit, bodemsaneringsprogramma's en actieplannen geluid.
- Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma Impuls Omgevingsveiligheid.
- Het ontwikkelen van integraal ondergrondbeleid voor de regio.
- Het uitvoeren van meetprogramma's, voor bijvoorbeeld lucht of geluid
- Bijdragen aan de energie- en duurzaamheid-doelstellingen van participanten, zoals belegd in onder meer het programma "Duurzaamheid dichterbij de Rotterdammer".
- Invulling geven aan het beter benutten van industriële restwarmte.
- Uitvoering geven aan de doelstellingen op het terrein van nuttig hergebruik van afval, schoner openbaar vervoer en vermindering luchtmissies scheepvaart en logistiek.

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke werkzaamheden in 2019 binnen het programma gebieden centraal staan. Dit aan de hand van beantwoording van drie vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag dat kosten?

5.2 Wat willen we bereiken?

Ten aanzien van wat de DCMR binnen het programma gebieden wil bereiken wordt verwezen naar het kader uit hoofdstuk 2. De exacte uitwerking daarvan in 2019 wordt vertaald in werkplannen en, zo nodig, in plannen van aanpak. Een aantal belangrijke elementen uit het programma gebieden wordt hieronder beschreven.

5.3 Wat gaan we daarvoor doen?

Integrale benadering bij ruimtelijke ontwikkeling

De DCMR is een belangrijke partner in ruimtelijke planprocessen van de participanten. Deze (advies)rol wordt uitgevoerd door vooraf voor een concreet plan relevante kaders aan te geven, tussentijds bij planvorming te adviseren en de uitgewerkte plannen voorafgaand aan de besluitvorming te toetsen op basis van die kaders. De eisen die voortvloeien uit wet- en regelgeving, het beleid en de ambities van de betrokken participanten op het gebied van milieu, veiligheid en duurzaamheid zijn daarbij leidend. Per participant worden maatwerkafspraken gemaakt op welke wijze de DCMR betrokken is bij ruimtelijke plannen en op welke wijze deze adviesrol vorm krijgt.

In 2019 wordt ingezet op verbetering van de leefomgevingskwaliteit in het Rijnmondgebied door zoveel mogelijk integraal te adviseren. Behalve de transitie naar een circulaire en klimaatneutrale economie, is het een belangrijke uitdaging om creatieve oplossingen te vinden voor

bijvoorbeeld de inpassing van de in het gebied gewenste extra woningen, en daarnaast ook windturbines.

Omgevingswet en ontwikkeling databeheer

In hoofdstuk 2 is al uitgebreid beschreven hoe de DCMR zich voorbereidt op de omgevingswet, onder meer door het databeheer te verbeteren. In aanvulling daarop investeert de DCMR in het betrekken van het publiek bij het vast stellen van de omgevingskwaliteit. Dit wordt mogelijk doordat goedkope sensoren en meetapparatuur beschikbaar komt. In zogenaamde citizen science pilots zal, in eerste instantie op geluid- en luchtgebied, ervaring worden opgedaan met het samen met burgers uitvoeren van milieumetingen

Beïnvloeding internationale regelgeving

Nationale en Europese regelgeving en ambities bepalen mede de aanpak binnen het Rijnmondgebied. Daarom maken beleidsbeïnvloeding en kennisdeling op nationaal en internationaal niveau onderdeel uit van dit programma. Zo kan in een vroegtijdig stadium worden geanticipeerd op beleidsontwikkelingen die van belang zijn. Hierbij kan gedacht worden aan de herziening van de Europese richtlijn geluid, de aanpassing van de Europese geharmoniseerde reken- en meetmethode en de publicatie van de WHO richtlijn geluid en gezondheid en de doorwerking daarvan op de Geluid richtlijn en nationale regelgeving.

Meetprogramma Luchtkwaliteit informatie

Het huidige meetprogramma beslaat de periode 2016-2020. Uiterlijk in 2020 moet een nieuw vijfjarenprogramma worden overeengekomen met de opdrachtgevers. In 2018 wordt aan een tussentijdse evaluatie gewerkt en in 2019 wordt met de voorbereiding op het nieuwe programma gestart. Eind 2018 komt nationaal een nieuw actieprogramma luchtkwaliteit beschikbaar en regionaal is bijvoorbeeld de aandacht voor ZZS toegenomen. Deze en nieuwe technologische ontwikkelingen (sensoren, satellietinformatie) worden bij de opzet van het nieuwe meetprogramma betrokken.

OndergrondOntwikkelProgramma

In 2019 zullen gemeenten veel aandacht besteden aan de totstandkoming van hun Omgevingsvisie en Omgevingsplan. Van oudsher is beheer en bestemming van de bovengrond goed geregeld in het Bestemmingsplan. Voor een goed gebruik en bescherming van de ondergrond zijn nog geen instrumenten beschikbaar om deze in te passen in ruimtelijke planvormen. In samenspraak met participanten en kennisinstellingen zoals RIVM worden nut en noodzaak nagegaan van een OndergrondOntwikkelProgramma waarin instrumentarium wordt ontwikkeld ten behoeve van een adequaat beheer van de ondergrond door gemeenten.

5.4 Wat mag dat kosten?

De financiële omvang van het programma Bedrijven is bepaald aan de hand van de jaarrekening 2017, de vastgestelde werkplannen 2018 en het financieel kader 2019. Het programma Bedrijven wordt enerzijds ingevuld vanuit de werkplannen en werkplanprojecten van de participanten en anderzijds door additionele projecten, die door participanten en niet-participanten worden gefinancierd.

Tabel 3

Programma Gebieden (x € 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2018	Realisatie 2017
Taakveld: milieubeheer			
- Baten	€ 16.404	€ 16.007	€ 13.791
- Lasten	€ 16.404	€ 16.007	€ 13.912
Resultaat programma Gebieden	€ 0	€ 0	-€ 121

De begroting 2019 is een indicatie voor de omvang van het programma. Tijdens de werkplanbesprekingen worden concrete afspraken gemaakt over de invulling en financiële omvang.

De stijging ten opzichte van de begroting 2018 heeft enerzijds te maken met de indexering van het financieel kader door de gemeenten met 2,6% en anderzijds door het feit dat het percentage overhead dat aan het programma is toegerekend is gedaald. Ten opzichte van de realisatie 2017 wordt de stijging verklaard doordat er binnen dit programma meer opbrengsten uit externe projecten zijn begroot dan in 2017 gerealiseerd.

6 Programma Bedrijfsvoering

6.1 Inleiding

Sinds 2017 heeft de begroting van de DCMR een apart hoofdstuk voor het programma Bedrijfsvoering. Dit heeft een drietal redenen:

1. Door het wijzigingsbesluit 2016 van het BBV is de DCMR vanaf de begroting 2017 verplicht inzicht te geven in de kosten van de overhead. Het BBV heeft overhead als volgt gedefinieerd: "het geheel aan taken en activiteiten gericht op de ondersteuning van medewerkers in het primaire proces". Meer gespecificeerd betreft het:
  - De loonkosten van sturingsfuncties en ondersteuningsfuncties;
  - ICT kosten;
  - Huisvestingskosten;
  - Kosten ten behoeve van uitbesteding bedrijfsvoering.

Het apart begroten en verantwoorden van de kosten van de overhead betekent niet dat de DCMR de integrale kostprijsbenadering loslaat. Het BBV erkent dat deze nog altijd noodzakelijk blijft, bijvoorbeeld voor de berekening van de omvang van de BTW en VPB.

2. Een andere reden betreft de verplichting om sinds 2017 een raming op te nemen van de verwachte omvang van de af te dragen vennootschapsbelasting (VPB). In mei 2015 is de wet modernisering VPB-plicht overheidsondernemingen aangenomen. Dit betekent dat overheidsondernemingen, zoals gemeenschappelijke regelingen per 1 januari 2016 belastingplichtig zijn geworden voor de VPB.
3. Daarnaast zijn binnen het programma Bedrijfsvoering nog twee verplichte posten begroot: de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien. De algemene dekkingsmiddelen betreffen inkomsten voor de DCMR die niet direct gerelateerd zijn aan een inhoudelijk programma en daarom vrij besteedbaar zijn. De post onvoorzien is bedoeld voor dekking van onvoorzien lasten en maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit.

6.2 Baten en lasten

In onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt wat de voor 2019 geraamde lasten en baten zijn voor het programma Bedrijfsvoering. De kosten van de overhead maken, conform het vernieuwde BBV, onderdeel uit van het taakveld ondersteuning organisatie. Ter vergelijking is de begroting 2018 en de realisatie 2017 opgenomen.

Tabel 4a:

Programma Bedrijfsvoering (x € 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2018	Realisatie 2017
Taakveld: ondersteuning organisatie			
- Baten	€ 18.228	€ 16.620	€ 17.659
- Lasten	€ 18.223	€ 16.620	€ 17.659
- Post onvoorzien	€ 0	€ 0	€ 0
- Financieringsfunctie	€ 0	€ 0	€ 0
- Vennootschapsbelasting	€ 5	€ 0	pm
Resultaat programma Bedrijfsvoering	€ 0	€ 0	pm

6.3 Toelichting

Een belangrijke grondslag voor het ramen van de overhead is de vastgestelde formatie voor sturings- en ondersteuningsfuncties in het inrichtingsplan van de DCMR. Deze formatie is financieel vertaald op basis van de funktiekosten voor betreffende functies.

In de begroting is de definitie voor overhead uit het BBV gevolgd. Dit heeft als consequentie dat een aantal kostenposten, dat in ruimere definities ook als overhead gezien kunnen worden, hierin niet zijn verdisconteerd. Voorbeelden hiervan zijn: overige personeelskosten, opleidingen, leasekosten, documentatie en communicatie, dienstkleding en abonnementen.

Door de integrale kostprijsbenadering die de DCMR hanteert, is het uitgangspunt dat de kosten van de overhead verdisconteerd zijn in zijn tariefstelling. Door middel van het realiseren van directe, facturable uren in de primaire processen worden baten gerealiseerd waarmee naast de kosten primair proces ook de kosten van de overhead worden gedekt.

Alle baten van de DCMR zijn direct gerelateerd aan één van de twee inhoudelijke programma's en er is geen beleidsvrije ruimte voor onvoorziene uitgaven. De DCMR raamt daarom de posten onvoorziën als nihil. De begrote stijging van de kosten overhead ten opzichte van de realisatie 2017 wordt vooral veroorzaakt door hogere kosten voor huisvesting en ICT.

In het kader van de invoering van de Vennootschapsbelasting (VPB) per 2016, heeft de DCMR een eerste concept aangifte opgesteld omdat zij in beginsel in het kader van de VPB ondernemingsactiviteiten uitvoert en dus VPB-plichtig is, maar voor het overgrote deel van de activiteiten een beroep kan worden gedaan op een van de objectvrijstellingen binnen de VPB. Uit deze eerste concept-aangifte is gebleken dat de verwachte omvang van de af te dragen VPB zeer beperkt is (ca. € 1.000). Voor 2019 wordt daarom ook een laag bedrag begroot aangezien de verwachting is dat de aard van de activiteiten van de DCMR niet drastisch zal wijzigen.

Op verzoek van de provincie is een indicatie berekend van de verhouding van de VPB-vrijgestelde en VPB-belaste activiteiten binnen de begroting van de DCMR.

Tabel 4b:

Verdeling begroting 2019	Min	Max	Aandeel	Aandeel
			Begroting 2019 (min) x 1.000	begroting 2019 (max) x 1.000
VPB - vrijgestelde activiteiten	98%	95%	€ 58.804	€ 57.003
VPB - belaste activiteiten	2%	5%	€ 1.200	€ 3.000

Er is een minimum en een maximum variant berekend van de verwachte omzetverdeling. De daadwerkelijke verdeling is afhankelijk van de uiteindelijke standpuntbepaling door de belastingdienst. De VPB wordt uitsluitend berekend over de fiscale winst die met de bovengenoemde VPB belaste activiteiten wordt behaald.

7 Paragrafen

7.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat een aantal paragrafen, die op grond van het BBV moeten worden opgenomen. Achtereenvolgens worden in deze paragrafen de volgende onderwerpen behandeld:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen
- Risicomanagement
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Verbonden partijen

7.2 Lokale heffingen

De DCMR legt geen lokale heffingen op.

7.3 Weerstandsvermogen

7.3.1 Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen geeft een beschouwing over de kwaliteit van de vermogenspositie van de DCMR op lange termijn.

Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat de voortzetting van de door de DCMR uit te voeren taken in het gedrang komt. Het weerstandsvermogen is het saldo van de weerstandscapaciteit en de financiële gevolgen van de risico's. Het weerstandsvermogen geeft samen met het begrotingsresultaat, het verloop van de investeringen, financiering, reserves en voorzieningen en de uitkomsten van de meerjarenraming een indicatie van de financiële positie van de DCMR.

Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het begrotingsjaar zelf (statisch weerstandsvermogen) of op meerdere jaren (dynamisch weerstandsvermogen). Om het weerstandsvermogen te kunnen bepalen is inzicht nodig in enerzijds de weerstandscapaciteit en anderzijds in de omvang en de achtergronden van de risico's.

De paragraaf weerstandsvermogen bevat volgens de voorschriften vanuit het BBV ten minste:

- a. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's
- b. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit
- c. een inventarisatie van de risico's
- d. een aantal gedefinieerde financiële indicatoren

7.3.2 Weerstandsvermogen DCMR

De weerstandscapaciteit van DCMR bestaat uit de algemene reserve. De ontwikkeling van de algemene reserve is in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 5:

Ontwikkeling algemene reserve (x € 1.000)	Mutaties	Stand
Stand per 1 januari 2019		€ 1.770
Toevoeging uit resultaat 2018	€ -	
Onttrekkingen uit het resultaat 2018	€ -	
Resultaatbestemming 2018	€ -	
Per saldo mutatie weerstandsvermogen 2018		€ -
Stand per 31 december 2019		€ 1.770

De in de risico-inventarisatie geïdentificeerde (individuele) risico's bieden geen directe basis voor een rekenkundige benadering van het door de DCMR benodigd weerstandsvermogen. Desalniettemin zullen schommelingen optreden in het jaarresultaat van de DCMR, hetzij door interne hetzij door externe factoren. Aangezien deze schommelingen van veel - deels samenhangende - factoren afhankelijk is zal het jaarresultaat nooit geheel beheersbaar zijn. Vanuit dat gezichtspunt is het verstandig een adequaat weerstandsvermogen op te bouwen om deze schommelingen op te kunnen vangen zonder direct terug te moeten vallen op een additionele bijdrage van de participanten na afloop van een boekjaar. Een beperkte omvang is voldoende omdat de organisatie en de sturing er op zijn gericht risico's te beheersen en financiële consequenties te minimaliseren.

Het belangrijkste door het weerstandsvermogen af te dekken risico is adequate aanpassing van de organisatie en bedrijfsvoering aan substantiële wijzigingen in de aard en het volume van de dienstverlening op korte termijn. Dit risico wordt gedeeltelijk opgevangen door het gevoerde personeelsbeleid in combinatie met de reguliere uitstroom en instroom van personeel. Op grond van afstemming met het management van de organisatie en het Dagelijks Bestuur, aangevuld met gesprekken met de controlerend accountant is geconcludeerd dat een weerstandsvermogen met een omvang van 3% van de gemiddelde jaaropbrengst van drie voorgaande jaren reëel is, ook in vergelijking met andere overheidsorganisaties. Daar waar deze buffer geen uitsluitel biedt voorziet artikel 33 van de Gemeenschappelijke Regeling, waarin de financiële verantwoordelijkheid van de gezamenlijke participanten is vastgelegd.

7.4 Risicomanagement

7.4.1 Algemeen

De DCMR Milieudienst Rijnmond levert met inzet van wettelijke instrumenten en vanuit zijn specifieke deskundigheid een bijdrage aan het verlagen van de milieubelasting van bedrijven en aan het verhogen van de milieukwaliteit en veiligheid in het Rijnmondgebied. De DCMR werkt vanuit zijn expertise ook actief aan de integratie van milieuaspecten in andere beleidsterreinen en aan milieu en veiligheid gerelateerde maatschappelijke vraagstukken en nieuwe ontwikkelingen. Om deze doelstelling ook in de toekomst te kunnen realiseren en de gewenste kwaliteit te kunnen blijven leveren treft de dienst maatregelen voor een goede reputatie en een duurzaam gezonde financiële situatie. Dit vindt plaats in het kader van 'good public governance'. Eén van deze maatregelen is het opzetten en onderhouden van een systeem van risicomanagement. Daarbij wordt het begrip 'risico' breed opgevat als een gebeurtenis die zich in de toekomst kan voordoen en die gevolgen heeft voor de realisatie van de doelstelling van de DCMR.

Cyclisch risicomanagement is in de DCMR-organisatie in 2012 geïmplementeerd. De tweejaarlijkse uitvoering van de risicocycclus ondersteunt ook twee eerder geformuleerde doelstellingen:

- Risicobewustzijn; het besef dat ook de DCMR fouten kan maken en daarvan kan leren. Risicomanagement is een instrument dat dit bewustzijn ondersteunt.
- Inbedden van risicomanagement in de reguliere planning en control cyclus.

7.4.2 Inventarisatie risico's

In 2016 is een nieuwe cyclus gestart met het inventariseren en categoriseren van risico's. Uit de gehouden inventarisatie zijn geen substantiële onbekende risico's naar voren gekomen, en hebben de geïnventariseerde potentiële risico's betrekking op de volgende onderwerpen:

1. De DCMR kan haar taak niet of niet goed genoeg uitvoeren omdat de medewerkers te weinig kennis en ervaring hebben.
2. De DCMR kan haar taak niet of niet goed genoeg uitvoeren omdat het gegevensbeheer niet op orde is (kwaliteit, beschikbaarheid e.d.).
3. De DCMR kan haar inzet onvoldoende onderbouwen omdat de interne processen voor sturing en beheersing niet op orde zijn.
4. De DCMR speelt onvoldoende in op de wensen van de omgeving en ontwikkelingen waardoor ze niet toekomstbestendig is. (van buiten naar binnen, oppakken ontwikkelopgaven)

Voor elk van deze risico's is in een aantal stappen in 2017 de impact gekwantificeerd en zijn beheersmaatregelen opgesteld. Vooralsnog leiden de uitkomsten van deze risico-inventarisatie niet tot een voorstel voor een aanpassing van de door het bestuur vastgestelde norm voor het weerstandsvermogen. Ook is met input vanuit de risico-inventarisatie een nieuw reviewprogramma 2018-2019 opgesteld. Tevens wordt in het reviewprogramma 2018-2019 voortgeborduurd op aanbevelingen uit eerdere reviewprogramma's.

Het op grond van de vorige cyclus opgezette reviewprogramma 2016-2017 is begin 2018 afgerond. Dit heeft geresulteerd in verschillende verbeteringen in de procesuitvoering van de DCMR.

Voor de borging van risicomanagement in de organisatie heeft het directieteam begin 2014 de gebruikte instrumenten van risicomanagement samen gebracht in een structuur, onder toezicht van een auditcommissie. De auditcommissie bestaat uit het directieteam, aangevuld met de controller en een extern lid.

7.4.3 Financiële indicatoren

De indicatoren in onderstaande tabel 6 zijn overeenkomstig de voorschriften van BBV berekend:

Tabel 6:

Kengetallen	Jaarverslag 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Netto schuldquote	-7,0%	1,3%	2,1%
Solvabiliteitsratio	68,6%	38,3%	31,4%
Structurele exploitatieruimte	4,5%	1,9%	0,0%

Netto schuldquote:

Mede door de te begrote investeringen is de verwachting dat de netto schuldquote tussen de 1% en 3% blijft liggen. Ten opzichte van het jaarverslag 2017 verwachten wij dat de uitzettingen kleiner dan 1 jaar zullen afnemen.

Solvabiliteitsratio:

De verwachting in de begroting 2019 is dat de bestemmingsreserves verder zullen afnemen door onttrekkingen in 2019 en dat hier geen dotatie aan wordt gedaan. Hierdoor daalt de solvabiliteitsratio met een aantal procent. Ten opzichte van het jaarverslag is er een forse daling door de eerder genoemde reden van de geplande onttrekkingen in 2018 en 2019.

Structurele exploitatieruimte:

De verwachting voor 2019 is dat er geen incidentele baten of lasten zijn waardoor deze ratio nul is. In het jaarverslag 2017 komt dit door het eenmalige resultaat in het huisvestingsdossier.

7.5 Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn duurzame productiemiddelen die de DCMR nodig heeft om de diensten en goederen te produceren die aan participanten en niet-participanten geleverd worden. Deze paragraaf moet op grond van het BBV ten minste de kapitaalgoederen wegen, riolering, groen en gebouwen bevatten.

7.6 Financiering

De financieringsparagraaf vloeit voort uit de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO). Voor de DCMR is deze regelgeving vertaald in het door het Algemeen Bestuur vastgestelde treasurystatuut. Deze financieringsparagraaf is in samenhang met het treasurystatuut een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee sturen, beheersen en controleren van de treasury functie van de DCMR. De treasury functie omvat het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Aandachtspunten vanuit de treasury zijn:

- Facturering van de bijdragen van de participanten vindt vier keer per jaar plaats; de bijdragen van de participanten moeten uiterlijk halverwege het lopende kwartaal zijn ontvangen.
- De DCMR leent geen gelden uit aan derden.
- De DCMR maakt binnen de regelgeving voor decentrale overheden alleen gebruik van goed bekendstaande banken.
- Voor de financiering van tekorten op de rekening-courant wordt gebruik gemaakt van kasgeldleningen via goed bekendstaande banken.

In onderlinge samenhang worden het treasurystatuut, de financiële verordening en de controle verordening jaarlijks beoordeeld op hun actualiteit en indien nodig opnieuw vastgesteld door het algemeen bestuur. De laatste vaststelling vond plaats in het algemeen bestuur van 6 december 2017.

7.7 Verbonden partijen

In verband met bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijk daarmee verband houdende risico's moet in de begroting en in de jaarstukken een paragraaf worden opgenomen waarin aandacht wordt besteed aan de verbonden partijen. Verbonden partijen zijn die partijen waarin de DCMR een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Dat kunnen zijn gemeenschappelijke regelingen, samenwerkingsverbanden, vennootschappen, stichtingen en verenigingen.

Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij, hetzij door stemrecht. Van een financieel belang is sprake als de DCMR aan de verbonden partij een bedrag beschikbaar heeft gesteld dat niet verhaalbaar is als de partij failliet gaat of als de DCMR aansprakelijk is voor een bepaald bedrag als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bij een verbonden partij is dus sprake van een financieel en een bestuurlijk belang. Het is dus niet de bedoeling te rapporteren over alle partijen waarmee de DCMR op enigerlei wijze in bijvoorbeeld projectverband (zie het programma "Jaarverslag Projecten") verbonden is.

Hoewel de DCMR participeert in vele vormen van samenwerking op projectbasis is er in het primaire proces geen sprake van een verbonden partij.

Deel 2: Financiële begroting

8 Overzicht van Baten en Lasten

In onderstaande tabel 7 is voor de jaren 2019 – 2022 een gespecificeerd inzicht gegeven in de ontwikkeling van de baten en lasten van de DCMR.

Tabel 7

Lasten en Baten	2019	2020	2021	2022
Brutosalarissen	€ 26.954.922	€ 26.741.922	€ 26.741.922	€ 26.741.922
Garantietoelagen	€ 905.822	€ 905.822	€ 905.822	€ 905.822
IKB en overige salariskosten	€ 5.915.207	€ 5.915.207	€ 5.915.207	€ 5.915.207
Sociale lasten	€ 8.386.533	€ 8.386.533	€ 8.386.533	€ 8.386.533
Overige personeelskosten	€ 1.969.534	€ 1.969.534	€ 1.969.534	€ 1.969.534
Personeelskosten	€ 44.132.019	€ 43.919.019	€ 43.919.019	€ 43.919.019
Inhuur personeel	€ 3.265.871	€ 1.959.998	€ 1.959.998	€ 1.959.998
Diensten door derden	€ 361.605	€ 368.837	€ 376.214	€ 383.738
Inhuur personeel / diensten derden	€ 3.627.476	€ 2.328.835	€ 2.336.212	€ 2.343.736
Afschrijvingskosten	€ 1.690.800	€ 1.350.667	€ 1.297.438	€ 1.378.605
Huisvestingskosten	€ 3.294.261	€ 3.360.146	€ 3.427.349	€ 3.495.896
Automatiseringskosten	€ 2.329.450	€ 2.376.039	€ 2.423.560	€ 2.472.031
Vervoerskosten	€ 786.930	€ 802.669	€ 818.722	€ 835.096
Documentatiekosten	€ 490.008	€ 499.808	€ 509.804	€ 520.000
Communicatiekosten	€ 229.806	€ 234.402	€ 239.090	€ 243.872
Overige kosten	€ 45.900	€ 46.818	€ 47.754	€ 48.709
Overige directe kosten	€ 7.176.355	€ 7.319.882	€ 7.466.280	€ 7.615.605
Materiële lasten werkplannen en projecten	€ 5.750.000	€ 5.707.247	€ 5.606.701	€ 5.368.684
Totale lasten	€ 62.376.650	€ 60.625.650	€ 60.625.649	€ 60.625.649
Baten	€ 60.075.649	€ 60.075.649	€ 60.075.649	€ 60.075.649
Totale baten	€ 60.075.649	€ 60.075.649	€ 60.075.649	€ 60.075.649
Resultaat voor bestemming	€ -2.301.000	€ -550.000	€ -550.000	€ -550.000
Onttrekkingen bestemmingsreserves				
Informatievoorziening	€ 1.038.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
Productontwikkeling	€ 800.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
Personeel en Organisatie	€ 463.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000
Resultaat na bestemming	€ -0	€ -0	€ 0	€ 0
Voorstel technische bestemming:				
Mutatie algemene reserve	€ -	€ -	€ -	€ -
Dotatie bestemmingsreserves:				
Informatievoorziening	€ -	€ -	€ -	€ -
Personeel en organisatie	€ -	€ -	€ -	€ -
Productontwikkeling	€ -	€ -	€ -	€ -
Resultaat na bestemming	€ -0	€ -0	€ 0	€ 0

Conform de financiële uitgangspunten, opgenomen in hoofdstuk 3, is de meerjarenbegroting geïndexeerd met 0%. Voor 2019 is geen nieuw beleid begroot.

In onderstaande tabel 8 is voor 2019 inzicht gegeven in de baten en lasten per participant:.

Tabel 8

Omschrijving	Lasten 2019	Baten 2019	Resultaat 2019
Gemeente Albrandswaard	€ 321.142	€ 321.142	€ -
Gemeente Barendrecht	€ 493.918	€ 493.918	€ -
Gemeente Brielle	€ 457.010	€ 457.010	€ -
Gemeente Capelle a/d IJssel	€ 416.753	€ 416.753	€ -
Gemeente Goeree-Overflakkee	€ 1.289.871	€ 1.289.871	€ -
Gemeente Hellevoetsluis	€ 466.017	€ 466.017	€ -
Gemeente Krimpen a/d IJssel	€ 455.924	€ 455.924	€ -
Gemeente Lansingerland	€ 1.231.744	€ 1.231.744	€ -
Gemeente Maassluis	€ 323.417	€ 323.417	€ -
Gemeente Nissewaard	€ 976.672	€ 976.672	€ -
Gemeente Ridderkerk	€ 805.832	€ 805.832	€ -
Gemeente Schiedam	€ 1.123.228	€ 1.123.228	€ -
Gemeente Vlaardingen	€ 1.393.466	€ 1.393.466	€ -
Gemeente Westvoorne	€ 435.096	€ 435.096	€ -
Gemeente Rotterdam	€ 17.110.471	€ 17.110.471	€ -
Provincie Zuid-Holland	€ 25.275.088	€ 25.275.088	€ -
Projecten	€ 7.500.000	€ 7.500.000	€ -
Totaal participanten	€ 60.075.649	€ 60.075.649	€ -

Toelichting

Op de werkplannen van de participanten worden geen financiële resultaten begroot. Hoewel de DCMR de afgelopen steeds een positief resultaat heeft gerealiseerd op haar externe projecten wordt op basis van het voorzichtigheidsbeginsel, in 2019 geen positief resultaat begroot.

9 Ontwikkeling werkplanbijdragen 2017 - 2019

In onderstaande tabel 9 is het verloop van de bijdragen van de participanten over de jaren 2017 tot en met 2019 zichtbaar gemaakt.

Tabel 9

Omschrijving	Raming baten 2017	Realisatie baten 2017	Primaire raming Begroting 2018	Raming baten 2018 na 1e begrotingswijziging	Raming baten 2019
Gemeente Albrandswaard	€ 317.909	€ 265.219	€ 313.004	€ 314.544	€ 321.142
Gemeente Barendrecht	€ 489.823	€ 536.226	€ 481.402	€ 484.922	€ 493.918
Gemeente Brielle	€ 447.585	€ 432.709	€ 445.429	€ 446.531	€ 457.010
Gemeente Capelle a/d IJssel	€ 426.769	€ 408.551	€ 406.192	€ 430.705	€ 416.753
Gemeente Goeree-Overflakkee	€ 1.251.980	€ 1.200.899	€ 1.257.184	€ 1.289.610	€ 1.289.871
Gemeente Hellevoetsluis	€ 399.605	€ 345.999	€ 395.775	€ 518.330	€ 466.017
Gemeente Krimpen a/d IJssel	€ 437.760	€ 424.295	€ 444.370	€ 446.024	€ 455.924
Gemeente Lansingerland	€ 1.209.553	€ 1.313.594	€ 1.200.531	€ 1.205.181	€ 1.231.744
Gemeente Maassluis	€ 318.738	€ 297.996	€ 315.221	€ 316.851	€ 323.417
Gemeente Nissewaard	€ 955.812	€ 844.504	€ 951.922	€ 955.548	€ 976.672
Gemeente Ridderkerk	€ 792.431	€ 773.887	€ 785.411	€ 788.230	€ 805.832
Gemeente Schiedam	€ 1.093.824	€ 1.110.780	€ 1.094.764	€ 1.099.174	€ 1.123.228
Gemeente Vlaardingeng	€ 1.354.329	€ 1.483.851	€ 1.358.154	€ 1.361.544	€ 1.393.466
Gemeente Westvoorne	€ 425.453	€ 382.088	€ 424.070	€ 425.169	€ 435.096
Gemeente Rotterdam	€ 17.357.339	€ 17.434.135	€ 17.176.647	€ 17.219.444	€ 17.110.471
Provincie Zuid-Holland	€ 23.913.308	€ 23.513.084	€ 22.138.658	€ 24.521.187	€ 25.275.088
Projecten	€ 7.400.000	€ 7.221.082	€ 7.500.000	€ 7.500.000	€ 7.500.000
Totaal participanten	€ 58.592.219	€ 57.988.897	€ 56.688.734	€ 59.322.994	€ 60.075.649

Toelichting

In de kolom 'Raming baten 2017' zijn de definitieve werkplanbijdragen 2017 weergegeven. De kolom realisatie baten 2017 geeft de realisatie van de werkplanbedragen zoals opgenomen in de jaarrekening/jaarverslag 2017.

In de 'Primaire raming begroting 2018' staan de begrote bedragen zoals opgenomen in de beleidsbegroting 2018. De huidige werkplanbijdragen over 2018 staan vermeld in de kolom 'Raming baten 2018 na vaststelling WP'.

De bedragen in de kolom 'Raming baten 2019' zijn gebaseerd op de uitgangspunten en aandnames zoals deze in hoofdstuk 3 (Financieel kader) zijn opgenomen.

10 Ontwikkeling financiële positie

In onderstaande tabel 10 is de geprognosticeerde balans per 1 januari 2019 en 31 december 2019 opgenomen.

Tabel 10

(€ x € 1.000)	Per 31-12-2019	Per 01-01-2019		Per 31-12-2019	Per 01-01-2019
ACTIVA			PASSIVA		
Materiële vaste activa	3.317	4.708	Eigen vermogen	3.453	5.754
Voorraden	1.400	1.400	Voorzieningen	0	0
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	8.076	9.086	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0
Liquide middelen	60	60	Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	5.000	5.000
Overlopende activa	1.600	1.600	Overlopende passiva	6.000	6.100
Totaal algemeen	14.453	16.854	Totaal algemeen	14.453	16.854

Toelichting mutaties 2019:

In onderstaande tabel 11 wordt het verloop van de activa in 2019 inzichtelijk gemaakt.

Tabel 11

Overige investeringen met een economisch nut	Ultimo 2018 (€)	investeringen	desinvesteringen	afschrijvingen	Ultimo 2019 (€)
Bedrijfsgebouwen	0	0	0	0	0
Inrichting nieuwe pand DCMR	968	0	0	284	684
Machines, apparaten en installaties	3.120	200	0	1.051	2.269
Overige mat.vaste activa	620	100	0	356	364
TOTAAL	4.708	300	0	1.691	3.317

Eigen vermogen

Algemene reserve

Naar verwachting zal geen mutatie van de Algemene reserve plaatsvinden en daarom blijft deze gehandhaafd rond het gewenste niveau.

Bestemmingsreserve

Voor 2019 zijn de volgende onttrekkingen van bestemmingsreserves voorzien:

- Informatievoorziening - door de doorontwikkeling en oplevering van een aantal informatiesystemen (RUDIS en Financieel administratief systeem) valt een deel van de bestemmingsreserve informatievoorziening vrij om de bijbehorende kosten te dekken. Een ander deel valt vrij doordat er in 2019 ook nog geïnvesteerd wordt in de doorontwikkeling en professionalisering van het beheer van de IT huishouding van de DCMR.
- Personeel en organisatie – de frictiekosten die samenhangen met de reorganisatie uit 2015 zullen ook in 2019 nog leiden tot een onttrekking van de bestemmingsreserve
- Productontwikkeling: naar verwachting zal er nog een aantal investeringen in de versterking en professionalisering van het VTH processen plaatsvinden, die gedekt kunnen worden uit de bestemmingsreserve.
- Transitie fysieke infrastructuur: deze reserve is naar verwachting volledig vrijgevallen in 2017.

Tabel 12

Omschrijving	Saldo 1-1-2019 €	Toevoeging €	Onttrekking €	Dotatie €	Bestemming resultaat €	Saldo 31-12-2019 €
Algemene reserve	1.770	0				1.770
	1.770	0	0	0	0	1.770
Bestemmingsreserves						
Informatievoorziening	1.357	0	1.038			319
Productontwikkeling	1.537	0	800			737
Personeel en organisatie	1.090	0	463			627
Subtotaal bestemmingsreserves	3.984	0	2.301	0	0	1.683
Totaal	5.754	0	2.301	0	0	3.453